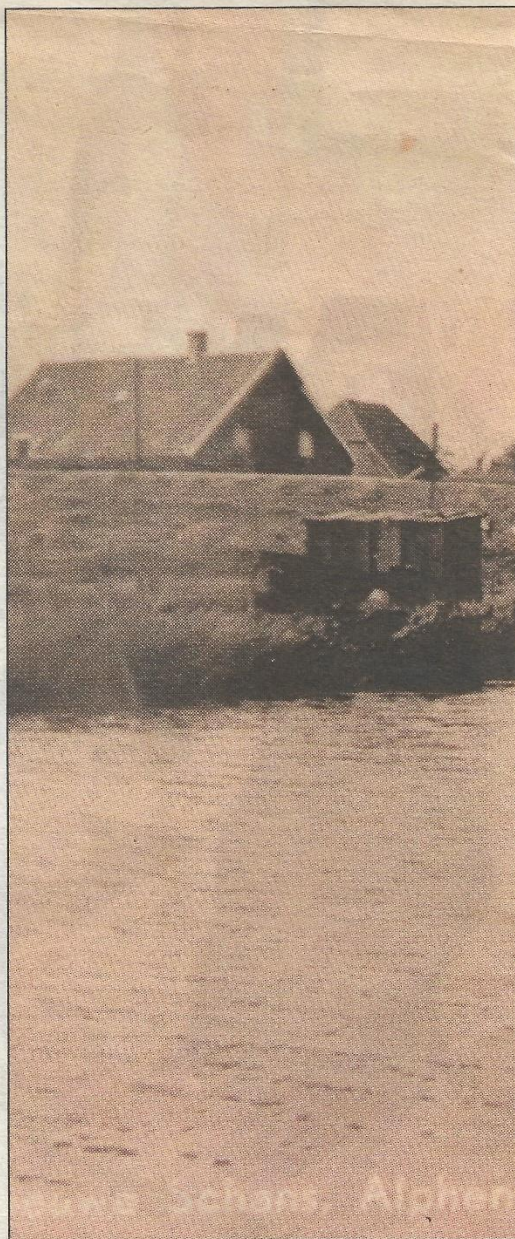

Stoomgemaal Rijksche Sluis biedt alleen nog onderdak aan vlermuizen. Ooit zorgde het voor droge voeten van Druten tot aan het Maas-Waalkanaal.

door **Peter Deurloo**

De smid Hendrik Daanen uit Beuningen had in 1914 de keus. Hij kon als leraar aan de slag op een Zeeuwse ambachtsschool of als machinist op het nieuwe stoomgemaal Rijksche Sluis op De Schans bij Alphen. Hij koos voor het laatste.

„Hij had daar vrij wonen en vrij stoken. En hij kon kippen houden, hij had er tweehonderd”, vertelt zijn dochter Dineke van Gelfen-Daanen. (84). „Bij ons hing een telefoon in huis. Dat was heel bijzonder. Alleen de pastoor en de kastelein hadden er ook één. Als we belden, moest dat via de kastelein.” Huize Daanen was daarmee ook de plaatselijke telefooncel. Op De Schans, toen een gehucht met ongeveer tien huizen, was er eerst het stoomgemaal van Daanen. Later kwam er even verderop een tweede gemaal bij, dat van Strijbos. Op een gegeven moment werd Hendrik Daanen ook daar machinist en daarmee meteen ook baas van twee gemalen. Daarnaast deed hij smeedklussen. „Mensen kwamen overal vandaan om dingen te laten maken.” Het gemaal Strijbos herbergt nu brasserie 't Anker. Het gemaal Daanen herbergt alleen nog vlermuizen. Het is al tijden een ruïne. „Nu is het zo ver verkrot dat je er niets meer mee kunt”, zegt Dineke met spijt in haar stem. Twintig jaar geleden was het al niet anders. Toen schreef Dineke een lang gedicht uit ergernis. Over de onttakeling van het stoomge-

Dineke met een oude foto van de Rijksche Sluis. foto **Eveline van Elk**

maal toen een elektrisch gemaal kwam. En de brand die er later woedde toen er een smederij in het voormalige gemaal was gevestigd. Een selectie: *Maar toen kwam de elektriciteit en wat men vreesde werd een feit. Jij, die de trots was van de Schans, bood men geen verdere levenskans... Wat eens een machtig bouwwerk was, bleef enkel over een karkas. Zo sta je al jaren lang te kijk, als een schandpaal aan de dijk.* Plannen van de huidige eigenaar van de ruïne om er woningen te